

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра біології, екології та методики їх викладання

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ЛАНДШАФТНО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
галузь знань **10 Природничі науки**
спеціальність **101 Екологія**
освітньо-професійна програма **Екологія**

Кременець – 2018 рік

Робоча програма «Навчальної ландшафтно-екологічної практики» для студентів, які навчаються за спеціальністю 101 Екологія. Кременець: 2018. 10 с.

Розробник програми:

Дух О.І., доцент кафедри біології, екології та методики їх викладання, кандидат біологічних наук

Довганюк І.Я., науковий співробітник Національного природного парку «Кременецькі гори», асистент кафедри біології, екології та методики їх викладання

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри біології, екології та методики їх викладання, протокол № 1 від „30” серпня 2018 року

Завідувач кафедрою біології, екології та
методики їх викладання

М. М. Ільєнко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 10 Природничі науки	Нормативна	
	Спеціальність 101 Екологія		
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма підготовки Екологія	Курс	
		2-й	2-й
		Семестр	
		4-й	4-й
Загальна кількість годин – 90 год.	Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)	Лекції	
		Практичні, семінарські	
		40 год.	10 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		50 год.	80 год.
Вид контролю			
залік	залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета практики полягає в формуванні у студентів знань та навичок з вивчення структури, динаміки та екологічного стану природно-територіальних комплексів, а також картографування ландшафтів, характерних для території обраного регіону за певними екологічними критеріями або ознаками.

Завдання практики:

- сформуувати навички з дослідження компонентів ландшафту: гірські породи, кліматичні, гідрологічні й ґрунтові умови, рослинний та тваринний світ тощо;
- опанувати методики з вивчення умов та закономірностей формування й змін екологічних ситуацій в межах окремих природно-територіальних комплексів;
- навчитися оцінювати антропогенні навантаження на геосистему на прикладі природно-антропогенних ландшафтів;
- оцінити екологічний стан ландшафтів території дослідження;
- вивчити основи картографування екологічного стану природно-територіальних комплексів.

Необхідні знання були отриманні при вивченні таких нормативних дисциплін як «Ботаніка», «Зоологія», «Ґрунтознавство», «Геологія з основами геоморфології», «Гідрологія», «Основи загальної екології та неоекології», «Ландшафтна екологія», загально-екологічної практики та інших.

База практики: кафедра біології, екології та методики їх викладання, НПП «Кременецькі гори», Кременецький ботанічний сад.

Для виконання означених завдань студенти повинні:

- отримати у керівника практики інструкції щодо програми проведення практики, трудової дисципліни та оформлення всіх необхідних документів;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою і вказівками керівників практики;
- дотримуватись трудової дисципліни;
- оформити звіт, підписати його у керівників практики;
- своєчасно захистити звіт.

Практика триває два тижні і проводиться наприкінці другого року навчання.

В результаті проходження практики студент повинен набути наступні компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність до визначення і розуміння загальнолюдських та національних культурних цінностей.

ЗК02. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня для донесення інформації та власного досвіду.

ЗК05. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК06. Здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії.

Фахові компетентності

ФК01. Знання та критичне розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК02. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ФК03. Здатність до участі у проведенні досліджень на відповідному рівні.

ФК04. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ФК05. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ФК12. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

ФК14. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.

Програмні результати навчання

ПР02. Формулювати основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПР03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування

ПР06. Аналізувати фактори, що визначають формування ландшафтно-біологічного різноманіття.

ПР14. Формувати тексти, робити презентації та повідомлення для професійної аудиторії та широкого загалу з дотриманням професійної сумлінності та унеможливлення плагіату.

ПР18. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

ПР19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження формальної освіти та самоосвіти.

ПР21. Обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

3. Програма практики

Змістовий модуль I. Вивчення різноманітності ландшафтів території НПП «Кременецькі гори». Екологічний стан основних урочищ. Геологічна пам'ятка природи Скелі Словацького. Урочище Гниле озеро. Геологічні пам'ятки природи «Данилова гора» та «Божа Гора». Сучасний екологічний стан ландшафтів річки Вірлянка. Геологічна пам'ятка природи «Гора Уніас». «Джерело Св. Анни» – гідрологічна пам'ятка природи. Вапнякові відклади Соколинної гори.

Змістовий модуль II. Ландшафтно-екологічна оцінка стану парку. Збір загальних даних про парк. Санітарно-гігієнічна та естетична оцінка паркових ценозів. Виявлення видового складу чагарників і місця їх зростання. Опис трав'яного ярусу. Аналіз отриманих даних

4. Структура практики

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		о	л	п	лаб.		с.р.	о	л	п
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Вивчення різноманітності ландшафтів території НПП «Кременецькі гори». Екологічний стан основних урочищ.										
Геологічна пам'ятка природи «Скелі Словацького». Урочище Гниле озеро.	7		4		3	7		1		6
Геологічні пам'ятки природи «Данилова гора» та «Божа Гора».	7		4		3	7		1		6
Сучасний екологічний стан ландшафтів річки Вірлянка.	7		4		3	7		1		6
Геологічна пам'ятка природи «Гора Уніас». «Джерело Св. Анни» -гідрологічна пам'ятка природи.	7		4		3	7		1		6
Вапнякові відклади Соколинної гори	7		4		3	7		1		6
Оформлення документації.	10				10	10				10
Разом	45		20		25	45		5		
Змістовий модуль 2. Ландшафтно-екологічна оцінка стану парку										
Збір загальних даних про парк	7		4		3	7		1		6
Санітарно-гігієнічна та естетична оцінка паркових ценозів	7		4		3	7		1		6
Виявлення видового складу чагарників і місця їх зростання	7		4		3	7		1		6
Опис трав'яного ярусу	7		4		3	7		1		6
Аналіз отриманих даних	7		4		3	7		1		6

Оформлення документації	10				10	10				10
Разом	45		20		25	45		5		40
Усього годин	90		40		50	90		10		80

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Геологічна пам'ятка природи Скелі Словацького. Урочище Гниле озеро.	3
2	Геологічна пам'ятка природи «Данилова гора» Божа Гора.	3
3	Сучасний екологічний стан ландшафтів річки Вірлянка	3
4	Геологічна пам'ятка природи «Гора Уніас». «Джерело Св. Анни» – гідрологічна пам'ятка природи.	3
5	Вапнякові відклади Соколинної гори	3
6	Збір загальних даних про парк	3
7	Санітарно-гігієнічна та естетична оцінка паркових ценозів	3
8	Виявлення видового складу чагарників і місця їх зростання	3
9	Опис трав'яного ярусу	3
10	Аналіз отриманих даних	3
11	Оформлення всієї документації.	20
	Разом	50

8. Методи навчання

Експерсії у природі; тематичні аудиторні заняття; самостійна робота

Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1		Модуль 2	Сума
80			
ЗМ I	ЗМ II	Звіт	100
25 балів	25 балів	50 балів	балів

Критерії оцінювання звіту

Звіт про проходження виробничої практики оцінюється в межах від 0 до 50 балів включно згідно критеріїв оцінювання.

Оцінка «відмінно» (37-50 балів) ставиться, якщо:

- всі розділи звіту відповідають вимогам робочої програми та змісту;
- розділи звіту не містять смислових та професійних помилок;
- звіт оформлено акуратно, з дотриманням чинних правил;
- звіт здано та захищено своєчасно;
- при захисті звіту на питання дано повні, чіткі та аргументовані відповіді.

Оцінка «добре» (25-36 балів) ставиться, якщо:

- всі розділи звіту відповідають вимогам робочої програми та змісту;
- розділи звіту містять незначні смислові та не містять професійних помилок;
- звіт оформлено акуратно, з дотриманням чинних правил, проте є декілька помилок;
- звіт здано та захищено своєчасно;
- при захисті звіту на питання дано відповіді, але з деякими незначними помилками.

Оцінка «задовільно» (13-24 балів) ставиться, якщо:

- розділи звіту відповідають вимогам робочої програми та змісту, але є деякі відхилення від змісту;
- розділи звіту містять смислові та професійні помилки;
- звіт оформлено неакуратно, є декілька грубих помилок;
- звіт здано та захищено з незначним запізненням;
- при захисті звіту на питання дано нечіткі відповіді, з деякими помилками.

Оцінка «незадовільно» (0-12 балів) виставляється, якщо:

- розділи звіту не відповідають вимогам робочої програми та змісту;
- розділи звіту містять грубі смислові та професійні помилки;
- звіт оформлено дуже неакуратно, багато грубих помилок;
- звіт здано та захищено зі значним запізненням;
- при захисті звіту на питання не дано відповідей, які б дозволили оцінити

Захист практики

По закінченню практики студенти складають диференційований залік. До отримання заліку допускаються студенти, які відпрацювали всі години практики і виконали всі види завдань, передбачених програмою.

Кожен студент у кінці практики зобов'язаний представити Звіт практики.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для курсового (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Рекомендована література**Базова**

1. Гуцуляк В.М. Ландшафтознавство: теорія і практика: Навчальний посібник. Чернівці: рута, 2005. 124 с.
2. Ландшафтна екологія України (геохімічні аспекти): Підручник. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д.Г., 2009. 192 с.
3. Ландшафтна екологія: навчальний посібник. Василега В.Д. Суми: Вид-во СумДУ, 2010. – 303 с.
4. Шевченко Р. Ю. Кременецькі гори : серія інженерно-екологічних та туристсько-краєзнавчих карт. К. : ПНВП «Київтур картографія», 2017. 14 с.
5. Гродзинський Д.М. Основи ландшафтної екології: Підручник. К: Либідь, 1993.- 224 с.
6. Штогрин М.О., Байрак О.М., Царик Л.П. та ін. Національний природний парк «Кременецькі гори»: сучасний стан та перспективи збереження, відтворення, використання природничих комплексів та історико-культурних традицій. Київ: Типографія від А до Я 2017. 292 с.
7. Янковська Л. В. Еколого-географічне районування. Природні умови і ресурси Тернопільщини. Тернопіль : Тернограф, 2011. С.464-504.
8. Чубата Т. В. Рідкісні види флори Кременецьких гір. Роль природно-заповідних територій Західного Поділля та Юри Ойцовської у збереженні біологічного та ландшафтного різноманіття. Збірник наукових праць. Гримайлів, 2003. 415-419 с
9. Царик П. Л. Регіональна екомережа: географічні аспекти формування і розвитку (на матеріалах Тернопільської області). Тернопіль : Вид-во ТНПУ, 2005. 172 с.

10. Царик Л.П. Національні природні і регіональні ландшафтні парки як функціональні складові природоохоронних і рекреаційних систем України. Україна: географія цілей та можливостей. Збірник наук. праць. Н. : ФОП «Лисенко М. М.», 2012. Т. 1. С. 342-346.

11. Проект організації території національного природного парку «Кременецькі гори», охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів [За ред. Смоляр О. М.]. К., 2016. 225 с.

12. Літопис природи національного природного парку «Кременецькі гори», том 5. Кременець: НПП «Кременецькі гори», 2016. 260 с.

13. Ландшафтне планування в Україні / Л.Г. Руденко, Є.О. Маруняк, О.Г. Голубцов та ін.; під ред. Л.Г. Руденка. К. : Реферат, 2014. 144 с